

KLF Fjørfe

Columbiegg

nr. 3 – 2013 Egg

I dette Columbiegget kan du lese om midd, smittebeskyttelse og aktuelle produksjonsfaglige temaer fra en rådgivers standpunkt. I tillegg informeres det om ny fjørfeansvarlig i KLF.

RØD HØNSEMIDD

Det er fortsatt bare drøyt halvparten av alle eggprodusenter som sender inn middfeller. Middprøver kan tas flere ganger i innsettet, men alle bør sende inn middfeller rundt uke 40. Middfeller distribueres fra eggpakkeriene, normalt sammen med Salmonellaprøvetakingsstyr. 16 % av hønehusene i Animalias register har midd. Det skjer dessverre fortsatt smitte av helt nye hus med midd. Eggtransporten er her den største risikofaktoren. Skal vi kunne få kontroll over midd-smitten i norsk eggnering og kunne utrydde dette lille beistet, er vi avhengig av at alle eggprodusenter og oppalere sender inn middfeller for hvert innsett. Og om man får midd påvist; sanere huset. Vi oppfordrer alle til å slutte opp om overvåkningsprogrammet for midd – husk at det er KSL-krav å overvåke middsituasjonen! Les mer om middovervåking og sanering her: <http://www.animalia.no/Dyrevelferd-og-dyrehelse/Helsetjenesten-for-fjorfe/Dyrevelferd/Verpehons/Rod-honsemidd/>

SMITTEBESKYTTELSE

I april ble det påvist infeksjøs laryngotrakeitt (ILT) i to hobbyfjørfehold i Østfold. ILT er en smittsom luftveissjukdom, klassifisert som A-sjukdom. Det er svært alvorlig dersom vi skulle få denne typen smitte inn i det kommersielle fjørfeholdet. Konsekvensene er store; dødeligheten kan overstige 50 % og smitten kan være vanskelig å bli kvitt. Forrige tilfelle av ILT var høsten 2012 i et hobbyfjørfehold på Klepp i Rogaland. I Østfold ble det også påvist antistoffer mot infeksjøs bronkitt (IB) og Mycoplasma gallisepticum (B-sjukdommer). Besetningene er avlivet og vil bli sanert.

Dette minner oss på at smittestoffene finnes der ute. Trekkfuglene er også på vei inn. Det er fortsatt påvisninger og utbrudd forårsaket av ulike fugleinfluensavarianter i og utenfor Europa. Villfugl og hobbyfjørfe er også reservoar for en rekke andre smittsomme virus. Av den grunn er

det viktig at alle fjørfegårder praktiserer smittevern og gode hygienerutiner. Uvedkommende skal ikke inn i huset. Besøkende (også håndverkere!) skal sluses inn – de skal vaske hender, skifte sko og bruke overtrekkstøy.

Helsetjenesten for fjørfe har en egen smittebeskyttelsesbrosjyre – ta en titt på denne her:

<http://www.animalia.no/upload/Filer%20til%20nedlasting/HT-Fj%c3%b8rfe/Publikasjoner/smittebeskyttelse%20i%20fj%c3%b8rfehus%20nett%20v2.pdf>

AKTUELLE SAKER I DET SISTE

Dårlig strø – ventilasjon - forholdet vann/fôr

I vinter har det vært flere hønehus med frittgående som har hatt problemer med strøkvaliteten. Riktig styring av ventilasjonen er her et viktig punkt, slik at den kalde lufta rekker å varmes før den når strøarealet. Ett av husene fikk akutt bløt møkk og dårlig strø etter et fôrskifte. Her viste det seg å være en fôrfeil, fôret hadde for høyt proteininnhold. Det er viktig å følge med på fôrforholdet mellom vann og fôr. Endringer i dette forholdet er ofte en tidlig indikator på at noe er galt. Er vannforbruket for eksempel 175 milliliter/høne/dag og fôrforbruket 115 gram/høne/dag, er forholdet vann/fôr = $175/115 = 1,52$. En tommelfingerregel sier at dette forholdet skal ligge mellom 1,4 og 1,8. Verdier utenfor dette området, eller plutselige endringer i dette forholdet, er grunn til å reagere.

Strø og sysselsetting

Noen flokker har i vinter også hatt problemer med dårlig fjørdrakt. Sysselsetting av frittgående høner har vært en av undertegnedes store kjepphester. HØNA HAR DET I NEBBET. Filosofien bør IKKE være at man skal gjøre ”minst mulig” i hønehuset. Forebygging er som kjent langt mer effektivt enn reparasjon! Noen flokker kan være rolige og virker som de kan klare seg uten så mye sysselsetting, mens andre flokker er mer urolige og man skjønner at de virkelig har behov for sysselsetting. Men hvorfor ble flokken urolig i utgangspunktet? Er det ikke bedre å sysselsette en rolig flokk for at den faktisk skal forbli rolig?

Uansett lynne på flokken bør man helt fra starten, og til enhver tid senere, sørge for å ha et attraktivt strø for hønene. Da vil de ha noe å henge nebbet i, og ikke rette kjedsomheten sin mot naboens fjørdrakt. I noen hus jeg besøker er strøet en gråbrun, ensformig, finkornet masse – her er det kjedelig å være høne, tenker jeg da. Andre steder sørger man for jevnlig påfyll av nytt kutterspon, slik at det er litt hvite og spennende partikler og hakke etter i alt det grå. Hønene spiser kuttersponet, de har tydeligvis et ønske eller behov for litt grovt. - Og husk at det tross alt er langt billigere å fôre med flis enn å fôre med fjør, pleier jeg å si.

Torv er også et egnet strømiddel til fjørfe. Torv har god oppsugningsevne og er antibakteriell. Ved problemer med å få strøbeddet til å fungere, kan iblanding av torv være lurt. Det finnes på markedet torv med 30 % iblanding av flis, det gir et nærmest perfekt strø til høner, med hvite partikler innimellom det mørke, som er spennende å hakke på. Torv skal støve mindre enn flis, men fordi torvstøvet er mørkt og dermed synes på en annen måte enn det lyse flisstøvet (blant annet på hvite egg!), er det lett å tro det motsatte. Alt nytt strø vil kunne støve ekstra de første

dagene, men det legger seg fort. Poenget er å tilføre jevnlig nytt strø gjennom hele innsettet. Blir strølaget for tykt må det heller spas ut litt. For tykt strø kan gi økte problemer med golvegg. Strølaget skal heller aldri bli så tykt at det er fare for at golvegg forsvinner ned i strøet, og man kommer i tvil om hvor gammelt egget er.

Kråsestein og skjellsand

I tillegg bør det gis kråsestein regelmessig. Kråsestein er en trivselsfaktor, høner som går fritt ute velger å plukke i seg slik småstein. Kråsestein bidrar i tillegg til å utvikle en stor og velfungerende krås, noe som også kan være gunstig både for helsa og for fôropptaket. Vanlig grus, 4-6 eller 4-8 mm, duger bra. 5 gram kråsestein pr høne pr måned kan være et utgangspunkt i frittgående produksjon.

Skjellsand er også fint å gi som sysselsetting, men her må vi passe på og ikke gi for mye, fôret inneholder i utgangspunktet det kalsiumet høna trenger. Noen høner synes skjellsand er så smakelig at de rett og slett kan spise for mye av dette. Derfor sier vi gjerne maks 2-3 gram skjellsand (eller kalkstein) pr dyr/dag. For mye skjellsand eller kalkstein kan gi økt forekomst av kalsiumnupper på eggene (sandpapirsegg), og kan også bidra til å fylle opp magen til høna på bekostning av fôr.

Plastbiter/oppklippede gjødselbånd og hvite isbokser (liters-is) trekker til seg mye hakking, og er populære sysselsettingsobjekter. Strøpartiklene synes godt på disse overflatene.

I tillegg til sysselsetting er lysstyrken viktig for å forhindre fjørplukking. Men dette temaet er så stort at det alene kan fylle et helt Columbiegg. Jeg nøyer meg i denne omgang med å si generelt at for høy lysstyrke og/eller for store forskjeller i lysstyrke innad i dyrerommet kan gi problemer.

Stemmer kart og terreng?

I perioden fra vi setter inn hønene til de er godt i gang med verpingen skal de gjennom tre fôrslag. Først et oppalsfôr (omlag 1 % kalsium), så et verpeforberedende fôr (omlag 2 % kalsium) og tilslutt et verpefôr (omlag 3.7 % kalsium). Her må kartet stemme med terrenget! Dette er særdeles kritisk periode og vi må følge nøye med på utviklingen.

Det hender at flokken "drar i vei" før vi hadde trodd, og vi kanskje har masse verpeforberedende fôr igjen på siloen. Det er viktig å skifte til verpefôr innen hønene når 3-5 % verping, ellers kan de tære på kroppsreservene sine og vi kan få problemer med skallkvaliteten senere i innsettet. Er det snakk om mange dager, bør man straks få byttet fôr. Er det snakk om noen få dager før det verpeforberedende fôret er brukt opp, kan man fôre det opp forutsatt at man gir kalsiumtilskudd (skjellsand eller kalkstein) ved siden av. Tanken er da at hønene som trenger mer kalsium skal kunne plukke i seg dette. Så ha alltid litt skjellsand eller kalkstein liggende i denne perioden. Når kartet igjen stemmer med terrenget, trenger i utgangspunktet ikke hønene ekstra kalsiumtilskudd utover det de får i fôret. Noen velger likevel å gi skjellsand regelmessig som et sysselsettingstiltak. Og mot slutten av innsettet kan de igjen være aktuelt å tildele skjellsand eller kalkstein for å forebygge dårligere skallkvalitet.

NY FJØRFEANSVARLIG I KLF

Etter fem år i KLF begynner undertegnede i ny stilling som fjørferådgiver i Animalia 1.mai. Jeg vil benytte anledningen til å takke for hyggelig kontakt med dere produsenter, både på produsentmøter, på gårdsbesøk og gjennom telefon, epost og Columbiegg.

Ny fjørfeansvarlig i KLF blir Benedicte Lund. Benedicte har bred fjørfeerfaring gjennom sin fartstid i Norsk Fjørfevalg, hos Fylkesmannen i Østfold og i Nordisk Genressurssenter, og gleder seg til å ta fatt i ny jobb. Benedicte tiltrer 1.mai og kan kontaktes på 977 14 838 eller Benedicte.Lund@kjottbransjen.no

Oslo, 26.april 2013

Marlene Furnes Bagley

Fagsjef egg/fjørfe

Tlf: 95 26 91 09 marlene@kjottbransjen.no

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, Østensjøveien 39/41, 0667 OSLO